

กัณฑ์ที่ ๓๗ 1 โฆษณงคปริตร

๒๔ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๗

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส (๓ ทน)

ยโตหํ ภคินี อริยาย ชาตียา ชาโต นาภิขานามิ สญฺจิจฺจ ปาณํ ซีวีตา โวโรเปตา ฯ เตน สจฺเจน โสตุ
ถิ เต โหตุ โสตุถิ คพฺพสฺส ฯ

โพชฌงฺโค สติสงฺขาโต ธมฺมานํ วิจโย ตถา

วิริยมฺปีติปฺสฺสทฺธิ โโพชฌงฺคา จ ตถापเร

สมารุเปกฺขโพชฌงฺคา สตุเต เต สพฺพทสฺสุสินา

มุนินา สมฺมทกฺขาตา ภาวิตา พหุสํกิตา

สํวตฺตุนฺติ อภิณฺเญาย นิพฺพานาย จ โพธิยา

เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตุถิ เต โหตุ สพฺพทา ฯ

เอกสฺมี สมเย นาโถ โมคฺคฺลฺลานญฺจ กสฺสปี

คิลานे ทุกฺขิตे ทิสฺวา โพชฌงฺเค สตุต เทสยิ

เต จ จํ อภินฺนุทิตฺวา โรคา มุจฺจิสฺสุ ตงฺขणे

เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตุถิ เต โหตุ สพฺพทา ฯ

เอกทา ธมฺมราชาปี เกลณฺเญนาภิปิพิต

จฺนุทตฺเตเรน ตณฺเญว ภณาเปตฺวาน สาทํ

สมฺไมทิตฺวา จ อาพาธา ตมฺหา วุฏฺฐาสฺสิ ฐานโส

เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตุถิ เต โหตุ สพฺพทา ฯ

ปทีนา เต จ อาพาธา ตินฺนุนฺนํปิ มहेสิเน

มคฺคาหตฺทิกเลสา ว ปตฺตานุปฺปตฺติธมฺมตํ

เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตุถิ เต โหตุ สพฺพทาติ ฯ

ณ บัดนี้อาตมภาพจักได้แสดงความจริงใจความสัตย์ ซึ่งปรากฏชัดตามตำรับตำราอันมีมาในโฆษณงค
ปริตรจะแสดงตามวาระพระบาลี คลิ่งความเป็นสยามภาษา ตามมตยาธิบาย พอเป็นเครื่องปฏิการ
สนองพระองค์ศรีทศา ประดับสติปัญญาคุณสมบัติของท่านผู้พุทธบริษัท ทั้งคฤหัสถ์ บรรพชิตบรรดา
มาสมิสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า

*เริ่มต้นธรรมเทศนาว่า ยโตหํ ภคินี อริยาย ชาตียา ชาโต นาภิขานามิ สญฺจิจฺจ ปาณํ เป็นอาทิ นี้
เป็นคำของพระอังกุสิมมาลเถระท่านแสดงไว้ ท่านเชิดความจริงใจความสัตย์ของท่าน ให้พุทธบริษัทจำไว้
เป็นเนติแบบแผน

*เมื่อครั้งหนึ่งพระอังกุลิมาลเถระ ไปพบหญิงปวดครรภ์เต็มที่จะคลอดบุตร แต่มันคลอดไม่ออก มันจะถึงกับตายร้องไห้ พระอังกุลิมาลเถระช่วย พระอังกุลิมาลเถระจึงได้เปล่งวาจาช่วยหญิงคลอดบุตรนั้นว่า

*ยโตหิ ภคินี อริยาย ชาติยา ชาโต นาภิขานามิ สญฺจิจฺจ ปาณํ ชีวีตา โวโรเปตา เตน สจฺเจน โสตุถิ เต โทตุ โสตุถิ คพฺพสฺส

*แปลเป็นสยามภาษาว่า ดูกรน้องหญิง ตั้งแต่เราเกิดมาแล้ว โดยชาติเป็นอริยะ นาภิขานามิ ไม่มีใจแก่งแย่งที่จะปลงสัตว์ที่มีชีพและชีวิต ด้วยความสัตย์อันนี้ ขอความสวัสดิังจะมีแก่ท่าน ขอความสวัสดิังจะมีแก่ครรภ์ของท่าน พอขาดคำเท่านั้น หญิงนั้นคลอดบุตรผลุดทีเดียว หายจากทุกข์ภัยกัน การคลอดบุตร เมื่อคลอดเสียแล้วมันก็หายทุกข์หายภัย หายลำบากแก่มารดาผู้คลอด เหมือนท้องผูกถ่ายอุจจาระไม่ออก มันก็เดือดร้อนแก่เจ้าของ แต่พอออกมาเสียแล้วก็หมดทุกข์กัน นี้ด้วยความสัตย์อันนี้ แทะละคลอดบุตรก็ ง่ายเต็มที่ นี่บทต้น บทที่สองรองลงไป นี่พระองค์ทรงรับสั่งเองว่า

โพชฌงฺโก สติสงฺขาโต ธมฺมานํ วิจโย ตถา

วิริยมุปีติปฺสฺสทุติ โปชฌงฺคา จ ตถาปเร

สมารุเปกฺขโพชฌงฺคา สตุเต เต สพฺพทสฺสุตินา

มุณินา สมฺมทกฺขาตา ภาวิตา พหุสฺสีกตา

ส่วตฺตุนฺติ อภินฺญาเย นิพฺพานาย จ โปธิยา

เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตุถิ เต โทตุ สพฺพทา ฯ

*แปลเป็นสยามภาษาว่า โพชฌงค์ ๗ ประการ คือ สติสัมโพชฌงค์ ประการหนึ่ง ธรรมวิจยสัมโพชฌงค์ ประการหนึ่ง วิริยสัมโพชฌงค์ ประการหนึ่ง ปิติสัมโพชฌงค์ ประการหนึ่ง ปัสสัทธิโพชฌงค์ ประการหนึ่ง สมาริสัมโพชฌงค์ ประการหนึ่ง อุเบกขาสัมโพชฌงค์ ประการหนึ่ง เหล่านี้ อันพระมุณีเจ้าผู้ทรงเห็นธรรมทั้งปวงกล่าวไว้ชอบแล้ว ภาวิตา พหุสสิกตา อันบุคคลเจริญธรรมให้มากแล้ว ส่วตฺตุนฺติ ย่อมเป็นไปพร้อม อภินญาเย เพื่อความรู้ยิ่ง นิพพานาย เพื่อนิพพาน โปธิยา เพื่อความตรัสรู้ ด้วยความสัตย์อันนี้ ด้วยความกล่าวสัตย์อันนี้ ขอความสวัสดิังจะมีแก่ท่านทุกเมื่อ นี่เป็นบทต้นของโพชฌงค์ บทที่สองรองลงไป

เอกสฺมี สมเย นาโถ โมคฺคคฺลฺลานญฺจ กสฺสเป

คิลานे ทฺกฺขิตเต ทิสฺวา โปชฌงฺเค สตุเต เทสฺยิ

เต จ จํ อภินฺนุทิตฺวา โรคา มุจฺจิสฺสุ ตงฺขณเ

เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตุถิ เต โทตุ สพฺพทา ฯ

*เอกสฺมี สมเย ในสมัยอันหนึ่ง นาโถ พระโลกนาถเจ้าทรงทอดพระเนตรเห็นพระโมคคัลลานะและพระกัสสปะอาพาธถึงซึ่งความเวทนาแล้ว ทรงแสดงโพชฌงค์ทั้ง ๗ ประการ ท่านทั้ง ๒ คือ พระโมคคัลลานะ กับพระกัสสปะ ยินดีภักษิตของพระผู้มีพระภาคเจ้า โรคก็หายไปในขณะที่นั้น ด้วยอำนาจ

ความกล่าวสัตย์อันนี้ ขอความสวัสดิ์ จงมีแก่ท่านในกาลทุกเมื่อ บทที่สาม ต่อไป

เอกทา ธมฺมราชาปิ เคลณฺเณนาภิปิพิตโต

จุนฺทตฺเถเรณ ตณฺเณว ภาณาเปตฺวาน สาทรํ

สมฺโมทิตฺวา จ อาพาธา ตมฺหา วุญฺจฺฐาสิ ฐานโส

เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตุถิ เต โหตุ สพุพฺพทา ฯ

*เอกทา ครั้งหนึ่ง ธมฺมราชาปิ แม้พระธรรมราชาคือพระพุทธเจ้าผู้เป็นเจ้าของธรรม เคลณฺเณนาภิปิพิตโต ผู้อันอาพาธเบียดเบียนแล้ว จุนฺทตฺเถเรณ ตณฺเณว ภาณาเปตฺวาน ทรงรับสั่งให้พระจุนทเถรแสดงซึ่งโพชฌงค์นั้นแหละ พระองค์ทรงสดับโพชฌงค์เช่นนั้นแล้วว่าเรื่งบันเทิงพระทัยอาพาธก็หายไปโดยฐานะอันนั้น เอเตน สจฺจวชฺเชน ด้วยอำนาจความสัตย์อันนี้ ขอความสวัสดิ์จงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

ปทีนา เต จ อาพาธา ตินฺณนฺนฺมฺปิ มฺहेสิํ

มคฺคาหตฺกิลฺสา ว ปตฺตานุปฺปตฺติธมฺมตํ

เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตุถิ เต โหตุ สพุพฺพทาติ ฯ

*ปทีนา เต จ อาพาธา อาพาธทั้งหลายเหล่านั้น ตินฺณนฺนฺมฺปิ มฺहेสิํ มคฺคาหตฺ กิลฺสา ว ปตฺตา อันท่านผู้แสวงหาซึ่งคุณอันยิ่งใหญ่ทั้ง ๓ ท่าน ถึงซึ่งความดับหายไป ดุจกิลส อันมรรคบำบัดแล้ว หรืออันมรรคกำจัดแล้ว ด้วยอำนาจสัจวาจา นี้ ขอความสวัสดิ์ จงมีแก่ท่านจงทุกเมื่อ

*นี่แปลมคฺคาหตฺเป็นสยามภาษาฟังเพียงแค่นี้ ท่านผู้แปลบาลีฟังออกเข้าใจแล้ว แต่ว่าท่านผู้ไม่ได้เรียนอรรถแปลแก้ไขยังไม่เข้าใจ ต้องอรรถอธิบายลงไปอีกชั้นหนึ่ง

*ในบทต้นว่าพระอังกุลิมาลเถระเจ้า ท่านเป็นผู้กระทำบาปหยาบช้ำมากนัก ก่อนบวชในพระธรรมวินัยของพระศาสดา ข้ามมนุษย์เสีย ๗๗๗ ชั้นต้นก็ทำดีมา ได้เล่าเรียนศึกษาวิชา จวนจะสำเร็จแล้ว ถูกอาจารย์ลงโทษจะทำลายชีวิตเสีย เกิดต้องทำกรรมหยาบช้ำลามก เศร้าโศกเสียใจเหมือนกัน ข้ามมนุษย์เกือบพัน เก้าร้อยเก้าสิบเก้าคน พระทศพลเสด็จไปทรมาน อังกุลิมาลโจรนั้นละพยศร้าย กลับกลายเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ตัดกิเลสเป็นสมุจเฉทปหาน ชาวบ้านชาวช่องกลัวกันนัก ขึ้นชื่อว่าอังกุลิมาลโจรละก็ ชอนตัวชอนเนื้อทีเดียว กลัวจะทำลายชีวิตเสีย กลัวนักกลัวหนา กลัวยิ่งกว่าเสือยิ่งกว่าแรดไปอีก เพราะเหตุว่าอังกุลิมาลโจรผู้นี้เป็นคนร้ายสำคัญ ถ้าว่าจะฆ่าใครแล้วไม่กลัวใครทั้งนั้น ฆ่าแล้วตัดเอาองคุลีไปร้อย จะไปเรียนวิชาเป็นเจ้าโลก

*เมื่อจำนนฤทธิ์พระบรมศาสดา เข้ายอมบวชในพระธรรมวินัยของพระศาสดาแล้ว บวชแล้วไป

บิณฑบาต หึงท้องแก่ท้องอ่อนไม่เข้าใจ พอได้ยินข่าวว่าพระองค์คุลิมาลมาละก็ชอนเนื้อชอนตัว รังซุก รังซ่อนกัน ได้ข่าวว่าหึงท้องแก่ลอดช่องรั้ว ลุกทะลักออกมาทีเดียว ด้วยกลัวพระองค์คุลิมาล คราวนี้ท่านไปในที่สมควร หึงที่กำลังจะคลอดบุตรอยู่นั้นหนีไม่พ้น ไปไม่ได้ก็ร้องให้องค์คุลิมาลช่วย พระองค์คุลิมาลเป็นพระอรหันต์แล้ว สงสารหึงที่กำลังคลอดบุตรนั้น ก็กล่าวคำสัตย์คำจริงขึ้นว่า ยติพํ ภคินี ว่าบุตรน้องหึง กาลใดเมื่อได้เกิดแล้วโดยชาติเป็นอริยะ ไม่มีความแก่ล้งปลงสัตว์จากชีวิตเลย ด้วย

ความกล่าวสัตย์อันนี้ขอความสวัสดิ์จึงมีแก่ท่าน ขอความสวัสดิ์จึงมีแก่กรรมของท่าน ขาดคำเท่านั้น
หญิงนั้นคลอดบุตรผลุดทีเดียว

*นี่ยกข้อไหน? ให้จำไว้เป็นตำรับตำรา เป็นภิกษุก็ดี เป็นอุบาสกอุบาสิกาที่ดี ในพระธรรมวินัยของพระ
ศาสดา ในศาสนาของพระพุทธเจ้า นี่เป็นคำของพระอรหันต์ พระองค์คุณิมาลท่านเป็นพระอรหันต์เสีย
แล้ว ท่านจะกล่าวถ้อยคำว่าตั้งแต่ท่านเกิดมาไม่ได้ฆ่าสัตว์เลย นะ ไม่ได้มีใจแก้งฆ่าสัตว์เลยนะ ท่าน
กล่าวไม่ได้ ท่านเป็นคนร้ายมา ฟังกลับมาเป็นคนดี เมื่อได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์แล้ว เมื่อเกิดเป็นพระ
อรหันต์แล้ว ท่านจึงได้ชี้ชัดว่า จำเดิมแต่เราเกิดแล้วโดยชาติเป็นอริยะ ไม่มีความแก้งปลงสัตว์จาก
ชีวิตเลย นี่ความจริงของท่าน ท่านยกเอาความจริงอันนี้แหละขึ้นเชิด ที่ท่านเป็นผู้ประเสริฐ เป็น
อริยบุคคลในธรรมวินัยของพระศาสดา ขอความจริงอันนี้แหละจงบันดาลเกิด ท่านขอความจริงอันนี้
อธิษฐานด้วยความจริงอันนี้ พอขาดคำของท่านเท่านั้นลูกคลอดทันที นี่ความสัตย์ยกความจริงขึ้นพูด

*ไม่ใช่แต่พระองค์คุณิมาลเท่านั้นที่ยกความจริงขึ้นพูด หญิงแพศยาทำฤทธิ์ทำเดชได้ยกความจริงขึ้นพูด
เหมือนกัน หญิงแพศยาคนหนึ่ง พระเจ้าแผ่นดินยกพยุหเสนาไปพักอยู่ที่แม่น้ำใหญ่ ว่ายน้ำข้ามก็จะไม่พ้น
น้ำไหลเชี่ยวเป็นฟอง ไหลปราดทีเดียว เมื่อเขาตั้งพลับพลาให้พักอยู่ที่คั่นแม่น้ำใหญ่เช่นนั้น ท่านทรง
ดำริว่า แม่น้ำใหญ่ไหลเชี่ยวขนาดนี้จะมีใครผู้ใดผู้หนึ่งอาจสามารถจะให้น้ำไหลกลับ ได้บ้าง ทรง
ดำริดังนี้ รับสั่งแก่มหาดเล็กเด็กชายของพระองค์ มหาดเล็กเด็กชายของพระองค์ก็ไปเที่ยวป่าวร้องหา
ว่าผู้ใดใครผู้หนึ่งอาจ สามารถทำให้น้ำในแม่น้ำนี้ไหลกลับขึ้นได้บ้าง หญิงแพศยาคนหนึ่งรับทีเดียว ว่า
ฉันเองจะทำให้น้ำไหลกลับได้ เพราะนางเป็นแพศยาก็จริงมันใจว่า ชายคนใดไม่ว่าชั้นสูง ชั้นกลาง ชั้น
ต่ำ ให้เงินเพียงค่าบาทหนึ่งปฏิบัติเพียงเท่านี้ ให้เงินค่าสองบาทปฏิบัติเพียงเท่านี้ สามบาทปฏิบัติเพียง
เท่านี้ พอแก่ค่าของเงินเท่านั้น เหมือนกันไม่ได้ขาดตกบกพร่อง ไม่ว่าชั้นสูง ชั้นกลาง ชั้นต่ำ ไม่เลือก
ที่รักมักที่ชัง ทำไปตามหน้าที่ของตัว ความสัตย์มีอย่างนี้ นางเมื่อราชบุรุษพาไปเฝ้าพระเจ้าแผ่นดิน

*พระเจ้าแผ่นดินทรงรับสั่งว่า เจ้าหรืออาจจะทำให้น้ำไหลกลับได้ พะยะคะหม่อมฉันอาจสามารถจะ
ทำให้น้ำไหลกลับได้ เจ้าจะต้องการอะไร ฐูปเทียนดอกไม้จะหาให้ ถ้าเจ้าทำน้ำให้ไหลกลับได้ตามคำ
กล่าวของเจ้าแล้ว เราจะรางวัลให้หนักมือทีเดียว ถ้าว่าเจ้าทำน้ำให้ไหลกลับไม่ได้ เจ้าจะมีโทษหนักที่
เดียว นางจุดฐูปเทียนตั้งสัตยาธิษฐานหันหน้าไปทางด้านแม่น้ำ ยกเอาความสัตย์นั่นเอง อธิษฐานว่า
เดชะบุญญาภิหารความสัตย์ ความจริงของหม่อมฉัน ได้สั่งสมอบรมมาตั้งแต่เป็นหญิงแพศยา ได้
ปฏิบัติชายผู้หนึ่งผู้ใดที่มาหาข้าพเจ้า ข้าพเจ้าปฏิบัติโดยค่าควรแก่บาทหนึ่ง ควรแก่สองบาท ควรแก่
สามบาท ตามหน้าที่ความจริงทำอยู่ดังนี้ ไม่ได้เคลื่อนคลาดไปแต่อย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้าว่าความสัตย์
จริงอันนี้ของหม่อมฉันจริงดังหม่อมฉันอธิษฐานดังนี้แล้ว ขออำนาจความสัตย์นี้ จงบันดาลให้น้ำไหล
กลับโดยฉับพลันเถิด

*พออธิษฐานขาดคำเท่านั้น น้ำไหลกลับอู้ ไหลลงเชี่ยวเท่าใด ก็ไหลขึ้นเชี่ยวเท่านั้นเหมือนกัน พอกัน
ทีเดียว พระเจ้าแผ่นดินเห็นอัศจรรย์เช่นนั้น ก็ให้เครื่องรางวัลแก่หญิงแพศยานั้นอย่างพอใจ ให้เป็น

นายหญิงแพศยาต่อไป แล้วก็ให้บ้านสวยสำหรับพักพาอาศัยอยู่ ไม่ขาดตกบกพร่องใดๆ ละ เป็นสุข
สำราญ เบิกบานใจทีเดียว หญิงแพศยาผู้นั้น

*นี่ความสัตย์โดยความซื่อซื่อเอามาใช้ได้ ส่วนพระองค์คุณลิมลเถระเจ้านี้ ท่านยกความสัตย์ที่ได้บรรล
พระอรหันต์ขึ้นอธิษฐาน หญิงคลอดบุตรไม่ออก พอขาดคำหญิงคลอดบุตรผลุดอกไป อัศจรรย์อย่าง
นี้ นี่ใช้ความสัตย์อย่างนี้ ติดขัดเข้าแล้วอย่าเที่ยวใช้เรื่องเลอะๆ เหลวๆ บนผืนบนเจ้า นั้นไม่ได้ยินได้ฟัง
ธรรมของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์เลย พวกนั้นไม่ได้ฟังธรรมของสัตบุรุษเลย ความเห็นจึงได้
เลอะเทอะเหลวไหลเช่นนั้น ไม่ถูกหลักถูกฐาน ถูกทางพุทธศาสนา ถ้าว่ารู้จักหลักทางพระพุทธศาสนา
แล้ว ต้องยกขึ้นพูดความสัตย์ความจริงนั้นเป็นข้อสำคัญ ถ้าความบริสุทธิ์ของศีลมีอยู่ก็ต้องยกความ
บริสุทธิ์นั้นแหละขึ้นพูด หรือความบริสุทธิ์ของสมาธิมีอยู่ ก็ยกความบริสุทธิ์ของสมาธิขึ้นพูดขึ้น
อธิษฐาน หรือแม้ว่าความจริงของปัญญามีอยู่ก็ยกความจริงของปัญญานั้นขึ้นอธิษฐาน หรือความสัตย์
ความจริงความดีอันใดที่ทำไว้แน่นอนในใจของตัว ให้ยกเอาความดีอันนั้นแหละ ขึ้นอธิษฐานตั้งอกตั้ง
ใจ บรรลุความติดขัดทุกสิ่งทุกประการ ให้รู้จักหลักฐานดังนี้

*นี่ในเรื่องพระองค์คุณลิมลเถระเจ้าเป็นสาวกของพระบรมศาสดา พระศาสดาทรงรับสั่งไว้ในโพชฌงค์
กถา หรือโพชฌงค์ปริตต์ นั้น ปรากฏว่า โพชฌงค์ทั้ง ๗ ประการ ตั้งแต่สติจนกระทั่งอุเบกขาสัม
โพชฌงค์ ทั้ง ๗ ประการเหล่านี้แหละ อันพระมุนีเจ้าผู้เห็นธรรมทั้งสิ้น ได้กล่าวไว้ชอบแล้ว ถ้าว่า
บุคคลใดเจริญขึ้นกระทำให้มากแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อความรู้อย่าง เพื่อนิพพาน เพื่อความตรัสรู้ ความจริง
อันนี้ ด้วยความกล่าวสัตย์อันนี้แหละขอความสวัสดิ จงมีแก่ท่านทุกเมื่อ ข้อนี้เป็นข้อสำคัญ สติสัม
โพชฌงค์ เราจะพึงปฏิบัติอย่างไรจึงจะได้บรรลุผลสมมาตปรารถนา ธรรมวิจยสัมโพชฌงค์ วิ
ริยสัมโพชฌงค์ ปิตีสัมโพชฌงค์ ปัสสัทธิสัมโพชฌงค์ สมาธิสัมโพชฌงค์ อุเบกขาสัมโพชฌงค์

*สติสัมโพชฌงค์ เราต้องเป็นคนไม่เผลอสติเลย เอาสตินี้ตั้งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์
นั้น ตั้งสติตรงนั้นทำให้หยุด ไม่หยุดก็ไม่ยอม ทำให้หยุดไม่เผลอทีเดียว ทำจนกระทั่งใจหยุดได้ นี่
เป็นตัวสติสัมโพชฌงค์แท้ๆ ไม่เผลอเลยทีเดียว ที่ตั้งที่หมาย หรือกลางดวงธรรม ที่ทำให้เป็นกาย
มนุษย์ สะดือทะลุหลังขวา ทะลุซ้าย กลางกึ่งนั้นใจหยุดตรงนั้น เมื่อทำใจหยุดตรงนั้น ไม่เผลอสติที่
เดียว ระวางใจหยุดนั้นไว้ นั่งก็ระวาง ใจหยุด นอนก็ระวางใจหยุด เดินก็ระวางใจหยุด ไม่เผลอเลย นี่แหละ
ตัวสติ สัมโพชฌงค์แท้ๆ จะตรัสรู้ต่างๆ ได้เพราะมีสติสัมโพชฌงค์อยู่แล้ว

*ธรรมวิจยสัมโพชฌงค์ เมื่อสติใจหยุดนิ่งอยู่ก็สอดส่องอยู่ ความดีความชั่วจะเล็ดลอดเข้ามาทำไหน
ความดีจะเล็ดลอดเข้ามา หรือความชั่วจะเล็ดลอดเข้ามา ความดีเล็ดลอดเข้ามา ก็ทำให้ใจหยุด ความชั่วเล็ดลอดเข้า
มา ก็ทำให้ใจหยุด ดีชั่วไม่ผ่องแผ้วไม่เอาใจใส่ ไม่กังวล ไม่ห่วงใย ใจหยุดระวางไว้ ไม่ให้เผลอก็ดีกกัน
นั้นเป็นตัวสติวินัย ที่สอดส่องอยู่นั้นเป็นธรรมวิจยสัมโพชฌงค์

*วิริยสัมโพชฌงค์ เพียรรักษาใจหยุดนั้นไว้ไม่ให้หาย ไม่ให้เคลื่อนที่เดียว ไม่เป็นไปกับความยินดี ยินร้ายที่เดียว ความยินดียินร้ายเป็น อภิชฌา โทมนัส เล็ดลอดเข้าไปก็ทำใจหยุดนั้นให้เสียพรณไป ให้เสียผิวไป ไม่ให้หยุดเสียให้เขยื้อนไปเสีย ให้ลอกแลกไปเสีย มัวไป ด้ๆ ชั่วๆ อยู่เสียท่าเสียทาง เพราะฉะนั้นต้องมีความเพียรกลั่นกล้ำรักษาไว้ให้หยุดท่าเดียว นี้ได้ชื่อว่าวิริยสัมโพชฌงค์ เป็นองค์ที่ ๓

*ปีติสัมโพชฌงค์ เมื่อใจหยุดละก็ชอบอกชอบใจ ดื่อกดื่มใจ ร่าเริงบันเทิงใจ อ้ายนั่นปีติ ปีติที่ใจหยุดนั้น ปีติไม่เคลื่อนจากหยุดเลย หยุดนิ่งอยู่นั้น นั่นปีติสัมโพชฌงค์ นี้เป็นองค์ที่ ๔

*ปีสัทธัมโพชฌงค์ ปีสัทธัม แปลว่า ระวังซ้ำ หยุดในหยุดๆๆ ไม่มีถอยกัน พอหยุดก็เข้ากลางของ ใจที่หยุดนั้น หยุดในหยุด หยุดในหยุด นั่นทีเดียว นั่นปีสัทธัมระวังซ้ำ เรื่อยลงไป ให้แน่นหนาลงไป ไม่คลาดเคลื่อน ปีสัทธัม มันคงอยู่ที่ใจหยุดนั้น ไม่ได้เป็นสองไป เป็นหนึ่งทีเดียว นั่นเรียกว่า สมาธิที่ เดียว นั่นแหละ พอสมาธิหนักเข้าๆ นิ่งเฉยไม่มีสองต่อไป นี้เรียกว่า อุเบกขา เข้าถึงนิ่งเฉยแล้ว อุเบกขาแล้ว

*นี่องค์คุณ ๗ ประการอยู่ที่เดี่ยวนี่ อย่าให้เลอะเลือนไป ถ้าได้ขนาดนี้ ภาวิตา พหุลีกตา กระทำเป็น ขึ้นแค่นี้ กระทำให้มากขึ้น ส่วตตุนติ ย่อมเป็นไปพร้อม อภิญญา เพื่อรู้อย่าง นิพพานาย เพื่อสงบ ระวัง โพธิยา เพื่อความตรัสรู้ ด้วยความกล่าวสัตย์อันนี้แหละขอความสวัสดิ จงมีแก่ท่านในทุกกาล ทุกเมื่อ ความจริงอันนี้ ถ้ามีจริงอยู่อย่างนี้ละ รักษาเป็นแล้ว รักษาโพชฌงค์เป็นแล้ว อธิษฐานใช้ได้ ทำอะไรใช้ได้ โรค ภัย ไข้เจ็บ แก้ได้ ไม่ต้องไปสงสัยละ ความจริงมีแล้ว โรคภัยไข้แก้ได้ แก้ได้ อย่างไร? ท่านยกตัวอย่างขึ้นไว้ เอกสมิ สมเย นาโถ โมคคัลลานญจ กสสปิ คิลานะ ทุกุชิตะ ทิสฺวา โพชฺฌนฺเค สตุตฺ เทสฺยิ เต จ จํ อภินฺนุทิตฺวา โรคา มุจฺจิสฺสุ ตฺขณเณ

*เอกสมิ สมเย ในสมัยหนึ่ง นาโถ พระโลกนาถเจ้าทรงทอดพระเนตร ทรงดูพระโมคคัลลานะ และ พระกัสสปะอาพาธถึงซึ่งทุกขเวทนา อาพาธเกิดเป็นทุกขเวทนา ทรงแสดงโพชฌงค์ทั้ง ๗ ดังกล่าว แล้ว ที่แสดงแล้วนี้ ทรงแสดงโพชฌงค์ทั้ง ๗ ให้ทำใจหยุดลงไว้ให้นิ่งลงไว้ เมื่อพระองค์ทรงแสดง โพชฌงค์ทั้ง ๗ แล้ว ท่านทั้งสอง พระโมคคัลลานะกับ พระกัสสปะ มีใจร่าเริงบันเทิงในภาสิตของ พระองค์นั้น โรคหายในขณะนั้น นี่ความสัตย์อันนี้ ความจริงอันนี้โรคหายทีเดียว ได้ศักดิ์สิทธิ์อย่างนี้ นี้ว่าอย่างพระโมคคัลลานะ พระพุทธเจ้า นี้ท่านผู้แสวงซึ่งคุณอันยิ่งใหญ่หนา ทั้ง ๓ ท่านเป็นผู้สำเร็จ แล้ว ยังมีโรคเข้ามาเบียดเบียนได้ เบียดเบียนก็ใช้โพชฌงค์กำจัดเสีย ไม่ต้องไปกินหยูก กินยา ที่ไหน เลยสักอย่างหนึ่ง โพชฌงค์เท่านั้นแหละโรคหายไปหมด ดังวัดปากน้ำบัดนี้ ก็ใช้วิชาบำบัดโรคเช่นนี้ เหมือนกัน ใช้บำบัดโรคไม่ต้องใช้ยา ตรงกับทางพุทธศาสนาจริงๆ อย่างนี้ นี่ชั้นหนึ่ง

*นี่พระองค์เอง พระองค์ทรงเอง คราวนี้โดนพระองค์เข้าบ้าง เอกทา ธมฺมราชาปิ เกลญญนาภิปิพีโถ ครั้งหนึ่งพระธรรมราชา ธมฺมราชาปิ แม้พระธรรมราชา คือ พระพุทธเจ้าผู้เป็นเจ้าของพระธรรมเอง

ปี อันนั้นไม่แม่ แปลเป็นเองเสีย ครั้งหนึ่งพระธรรมราชาเอง อันอาพาธเข้าบีบคั้นแล้ว เคลญญนาภิ
ปีพีโต จุฑาทุเถเรน ตญญเวว ภูณาเปตวาน ทรงรับสั่งให้พระจุนทเถร แสดงโพชฌงค์ ๗ ประการนั้น
ด้วยความยินดี สมุโหมติววา จ อาพาธา ทรงบันเทิงพระทัยในโพชฌงค์ที่พระจุนทเถรทรงแสดงถวาย
นั้น อาพาธหายไปโดยฉับพลัน ด้วยฐานะอันสมควร ด้วยความสัตย์อันนี้ขอความสวัสดิ์ จงมีแก่ท่าน
ทุกเมื่อ นี้พระองค์เองอาพาธ พระจุนทเถรแสดงสัมโพชฌงค์ระงับ ก็หายอีกเหมือนกัน

*ในทำยพระสูตรนี้ ว่า ปหีนา เต จ อาพาธา อาพาธทั้งหลายเหล่านั้น ตมทาวุฏฐาสี ฐานโส มคคาห
ตภิเลสา ว ปตตานุปุตตติมมุต อาพาธทั้งหลายเหล่านั้นถึงซึ่งความดับไป ดุจกิเลสอันมรรคกำจัดไป
ดังนั้น ไม่เกิดขึ้นได้ นี้ด้วยความสัตย์จริงอันนี้ ด้วยความกล่าวสัตย์อันนี้ ขอความสวัสดิ์จงบังเกิดมีแก่
ท่านทุกเมื่อ นี้ความจริงเป็นดังนี้

*ถ้าเรารู้จักพุทธศาสนา ดังนี้ เราจะต้องปฏิบัติให้ถูกหลักฐานความจริงของพระพุทธศาสนา อังคฺลิมาล
เถระเจ้า ท่านเป็นอริยบุคคลในพระพุทธศาสนา เป็นชีณาสพแล้ว ท่านใช้ความสัตย์จริงของท่านขึ้น
อธิษฐาน บันดาลให้หญิงคลอดบุตรไม่ออกให้ ออกได้ ตามความปรารถนา ส่วนโพชฌงค์ทั้ง ๗
ประการ พระบรมศาสดาจารย์ทรงแสดงให้พระโมคคัลลานะ พระกัศสปะ กำลังอาพาธอยู่ก็หายโดย
ฉับพลัน แล้วส่วนพระองค์ท่านละอาพาธขึ้น ทรงรับสั่งให้พระจุนทเถรแสดงโพชฌงค์นั้น อาพาธของ
พระองค์ก็หายโดยฐานะอันสมควรทีเดียว นี้หลักอันนี้โพชฌงค์เป็นตั้สำคัญ ประเสริฐเลิศกว่าโอสถ
ใดๆ ในสากลโลกทั้งนั้น

เหตุนี้ท่านผู้มีปัญญา เมื่อได้สดับมาในโพชฌงค์ปริตรนี้ จงมนสิการกำหนดไว้ในใจของตนทุกถ้วนหน้า

*ที่ได้ชี้แจงแสดงมาตามวาระพระบาลี คลี่ความเป็นสยามภาษา ตามมตยาธิบายพอสมควรแก่เวลา เอ
เตน สจฺจวชฺเชน ด้วยอำนาจความสัตย์ที่ได้อ้างธรรมปฏิบัติ ตั้งแต่ต้นจนจบงานนี้ ขอความสุขสวัสดิ์จง
บังเกิดมีแก่ท่านทั้งหลาย บรรดามาสโมสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า อาตมภาพชี้แจงแสดงมาพอ
สมควรแก่เวลา สมมติว่ายุติธรรมมิกถาโดยอรรถนียมความเพียงเท่านี้

*เอว่ ก็มีด้วยประการฉะนี้